

EVA SUSSO

SIDAN 1

Koll på krig och konflikter

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Krig har funnits under stora delar av vår mänskliga historia, och konflikter är något alla människor är med om. I den här boken får du läsa om varför konflikter och krig uppstår och hur de kan undvikas. Du får lära dig om några krig i historien och lära känna några personer som arbetat för fred.

Serien "Koll på ..." är framtagen för högstadiet men passar också väl för äldre läsare, liksom för de läsare som vill ta steget från böckerna i serien "Fakta om ..." till en lite större utmaning.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang. (SV åk 7–9)
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare. Olika hjälpmedel, till exempel digitala medier och verktyg, för att planera och genomföra muntliga presentationer. (SV åk 7–9)
- Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar, vetenskapliga texter, arbetsbeskrivningar och blogginlägg. Texternas syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag. (SV åk 7–9)
- Språkliga strategier för att minnas och lära genom att identifiera nyckelord och föra anteckningar. (SV åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna. (SV åk 7–9)
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter, till exempel nyhetsartiklar, spelinstruktioner och recept. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 7–9)
- Muntliga presentationer. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt annat för att planera och genomföra en presentation. (SV åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.

INNAN LÄSNINGEN

Titta på bokens omslag och diskutera i klassen.

- Beskriv omslaget?
- Vilken känsla får du av omslaget?
- Vad fick dig att välja just den här boken?

EFTER LÄSNINGEN

Diskutera

Låt eleverna diskutera i grupper eller i klassen:

- Har du lärt dig något som du inte visste innan?
- Är det något du undrar över som du inte har fått svar på?
- Var det något du hade velat läsa mer om?
- Vad tyckte du om illustrationerna (bilderna) i boken?
- Hur var språket i boken? Lätt eller svårt att förstå?

FACIT

LÄSFÖRSTÅELSE

Vad är en konflikt?

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Ge en enkel förklaring på ordet konflikt.
När två eller flera personer inte är överens om något.
2. Vad är en kompromiss?
Att man kommer överens fastän man inte får exakt som man vill.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

3. På vilket sätt är konflikter bra?
Det kan leda till bra förändringar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

4. Hur reagerar du på konflikter? Vill du reda ut det och prata eller vill du dra dig undan och slippa prata ut?
Eget svar.

Konflikter om mänskliga rättigheter

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

5. Varför demonstrerade människor efter skotten i Ådalen?
För att militären sköt civila.
6. På vilket sätt kan religion leda till konflikt mellan stat och befolkning?
I vissa länder bestämmer staten vilken religion alla ska tro på.
7. Vad var speciellt med Nelson Mandela?
Han var den första mörkhyade presidenten och han var den första helt demokratiskt valda.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

8. Varför tillåts demonstrationer i demokratier?
För i sådana länder får befolkningen uttrycka sina åsikter fritt.
9. Varför är tornedalingar nationell minoritet, men inte till exempel somalier eller thailändare?
Därför att thailändare och somalier har invandrat till Sverige under senare tid. Tornedalingar har varit svenskar så länge Sverige funnits som land.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

10. Kvinnor bröt mot lagen för att få igenom rösträtt. Vad tänker du om att bryta mot lagen för att kämpa för förändring? Finns det någon lag du skulle kunna bryta mot för att förändra något? På vilket sätt skulle du i så fall kunna bryta mot lagen?
Eget svar.

Bildfråga

11. Titta på bilden på sidan 25. Beskriv vad du ser. Skriv ner de tankar du får.
Eget svar.

Våldsamma konflikter**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

12. Vad är ett kriminellt nätverk?
En grupp som håller ihop och vägrar följa lagen.
13. Vad är syftet med terrorism?
Att skapa skräck och osäkerhet bland befolkningen.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

14. Är en revolution bra eller dålig?
Det beror på. Ibland måste folket göra revolution om de styrande vägrar släppa makten eller göra förändringar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

15. Vad tänker du om terrorhotet mot Sverige? Var tror du risken är störst att utsättas och undviker du sådana platser?
Eget svar.

Vad är krig?

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

16. Förklara ordet krig.
En konflikt mellan minst två länder där man använder våld och vapen mot varandra.
17. Vad är ett inbördeskrig?
Krig inom ett och samma land, mellan olika grupper.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

18. Vad har vi i Sverige som något annat land skulle kunna vilja ha?
Naturresurser (skog, vatten, mineraler, odlingsmark).

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

19. Sverige har haft fred i 200 år. Är det lång eller kort tid? Förklara hur du tänker.
Eget svar.

Gamla och nya krig

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

20. Varför bildades staten Israel just 1948?
Andra världskriget hade tagit slut och judarna som utsatts för utrotning behövde ett eget land med trygghet.
21. Vad menas med cyberkrig?
Man attackerar företag och myndigheter för att komma åt, förstöra eller sprida falsk information.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

22. Vad menas med att erövra?
Ta makten (med våld).

Bildfråga

23. Titta på bilden på sidan 37. Beskriv vad du ser. Hur skulle du tolka bilden om du inte läst texten på sidorna 36–37.
Eget svar.

Världskrig

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

24. När var första världskriget?
1914–1918
25. På vilket sätt hängde första och andra världskriget ihop?
Tyskland fick hela skulden för första världskriget, så de ville hämnas och startade andra världskriget.
26. När tog andra världskriget slut?
7 maj 1945.
27. I vilka delar av världen finns länder som ingår i Nato?
Nordamerika och Europa.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

28. På vilket sätt är allianser bra? På vilket sätt är de dåliga?
Allianser är bra för att länder kan hjälpa varandra. Men de är dåliga för att fler länder dras in i krig.

Krigets lagar

Fråga på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

29. Vad är en konvention?
En överenskommelse mellan länder.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

30. Vad tänker du om att det finns lagar i krig? Är det konstigt eller självklart?
Eget svar.

Människor i krig

Fråga på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

31. Vilka är de vanligaste dödsorsakerna för barn i krig?
Sjukdomar och svält.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

32. Under första världskriget sa man granatchock. Vad skulle det kallas i dag?
PTSD.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

33. Skulle du vilja göra värnplikt om du får chansen? Varför/varför inte?
Eget svar.

Vapen

Fråga på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

34. Ge exempel på vapen från tre olika tidsperioder.
Yxor, pilbågar, spjut, svärd, kanoner, gevär, pistoler, kulsprutor, stridsvagnar, atombomb.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

35. Några länder har kärnvapen. Vad vet du om de länder som nämns på sidan 54? Varför har just de länderna kärnvapen?
Eget svar.

Krigets uppfinningar

Fråga på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

36. Vilka programmerade den första datorn?
Sex amerikanska kvinnor.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

37. Rangordna de uppfinningar som nämns på sidan 56–57. Från mest till minst viktig, för dig.
Eget svar.

Kan man förhindra krig?

Fråga på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

38. Hur många länder är medlemmar i FN?
193.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

39. Har du hört talas om några sanktioner i nutid? Har du stöttat någon sanktion?

Eget svar.

Leva i fred**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

40. Vad menas med pacifism?

Att man tror att alla konflikter kan lösas utan våld.

41. Vilket lands självständighet kämpade Mahatma Gandhi för?

Indiens.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

42. Vilken fredssymbol är äldst och vilken är nyast?

Olivkvisten är äldst, antikärnvapenmärket är nyast.

Bildfråga

43. Titta på bilden på sidan 60. Vad symboliserar den?

Eget svar.

Berättelser om krig**Fråga på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

44. Hur förändrades krigsberättelserna efter första världskriget?

Innan dess beskrevs krigare och soldater som hjältar. Efteråt beskrevs krig som hemskt och meningslöst.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

45. Har du läst någon bok eller sett någon film eller serie om krig? Handlade det om ett riktigt eller ett påhittat krig? Vad handlade konflikten i den berättelsen om?

Eget svar.